

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา สถานศึกษาหรือผู้มีส่วนในการนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอนจะยึดหลักสูตรแม่บทจากส่วนกลางซึ่งมีลักษณะค่อนข้างกว้าง โดยหลักสูตรแม่บทได้กำหนดความรู้ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนเป็นพื้นฐาน หรือเป็นความรู้สากลที่ทุกคนต้องเรียนรู้ เพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่การนำหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรกลางไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของโรงเรียนต่างๆ นั้น พบว่าหลักสูตรแม่บทไม่สามารถประมวลรายละเอียดเกี่ยวกับสาระของการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ สภาพปัญหา และความต้องการของแต่ละชุมชนได้อย่างเหมาะสม (ณัฐวดี ภูมิพันธุ์, 2546 : 15)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 (2545 : 35) มาตรา 9 ระบุไว้ว่า ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ล้วนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการศึกษา มาตราที่ 22 ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้แล้วพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตราที่ 24 ที่ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะ กระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้คิดเป็นทำเป็น ดังนั้น ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ให้ “รู้” นั้น เกิดขึ้นที่จิตใจ การเรียนการสอน ที่ไม่เข้าถึงจิตใจของผู้เรียนจึงไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ไม่ว่าผู้สอนจะสอนดีเพียงใดก็ตาม บทบาทหน้าที่ของครูจึงต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การแสวงหา ความรู้ และสามารถพัฒนาปัญญา พัฒนาศักยภาพของตนเองได้ โดยมีพื้นฐานความคิดที่ว่ามนุษย์ คือผู้มีความสามารถในการเรียนรู้ มนุษย์คือผู้ฝึกได้และต้องได้รับการฝึก ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมจะมุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหา หลักการ กฎทาง

วิทยาศาสตร์ เป็นการบรรยายความรู้และสรุปความรู้เพื่อนำไปใช้ประเมินผลต่างๆ ส่งผลให้นักเรียน ชาติทักษะการแสวงหาความรู้ ชาติความกระตือรือร้น และการปฏิบัติงานร่วมกันขาดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ในการใช้ชีวิตในสังคมสอดคล้องกับแนวคิดของ สุมณฑา พรหมบุญ (2540 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า “การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาปัญญาไม่ใช่เป็นการถ่ายทอดความรู้แต่เพียง อย่างเดียว แต่จะต้องควบคู่ไปกับการฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการนำไปปฏิบัติในสภาพจริง รวมทั้ง โอกาสในการใช้ความคิดและการแสดงออก กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนมีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องใน การวางแผนดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชน ของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (2551 : 5-6)

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญวิธีหนึ่ง ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาการงานอาชีพได้ และสามารถส่งเสริม ให้เกิดพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มได้ ดังที่ สุมณฑา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา (2549 : 34-35) ได้กล่าวสรุปว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะช่วยเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริงเพราะ เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติการทำกิจกรรมกลุ่ม ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำและผู้ตามที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งเป็นการฝึกความเป็นประชาธิปไตย ฝึกการช่วยเหลือเกื้อกูล และฝึกพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ต่อผู้สอนต่อสถานศึกษาและต่อสังคม สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544 : 44) ที่สรุปไว้ว่า การเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบการสอน ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริง นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ลงมือ ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มได้ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้การบริหารจัดการ การเป็นผู้นำและผู้ตาม ทำให้ เกิดการยอมรับตนเอง เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งสรุปไปในแนวทางเดียวกับ สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา (2547 : 68) ที่ได้สรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการทดลอง การร่วมมือกันในระบบกลุ่ม สรุปผล การทดลองและรายงาน การทดลอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เช่นเดียวกับ อรรถิย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

(2545 : 41) กล่าวสรุปว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ นักเรียนมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่ม หรือศึกษาด้วย ตนเอง นักเรียนจะร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ฝึกปฏิบัติการวางแผนการทำ กิจกรรม การเรียนรู้ร่วมกันและทำรายงานผลการเรียนรู้ นอกจากนี้สนใจ ปราบพล (2544 : 13-14) ที่สรุปไว้ว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมโดยการเอาใจจดใจ เข้าร่วมทำให้เกิด 4 การเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม อาศัยหลักการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ได้รับ ประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการบันทึก ความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการความรู้ ทักษะการแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่ และ ทักษะการทำงานกลุ่ม

ด้วยความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม ดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ ใน การพัฒนาพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกเนื้อหาในเรื่องนี้เนื่องจากสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2555 : 2-3) รายงานผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ข้อมูลไว้ว่า ผู้เรียนควร ได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพทางการศึกษาในทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ควรมีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มี การฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ โดยผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะกระบวนการจากสาระภายในกลุ่มมาบูรณาการกันได้ เช่น กระบวนการทำงาน กระบวนการคิด กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการทำงานกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จนเกิดทักษะวิธีการทำงาน การฝึกทักษะการสื่อสาร ทักษะการจำ ทักษะการถาม การคิดอย่างมี วิจารณญาณ การคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสติปัญญาและอารมณ์ได้เหมาะสม ตามวัย อีกทั้งครูควรวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการประเมินผลที่หลากหลายทั้งด้าน ความรู้ทักษะและกระบวนการ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะ มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือ ปฏิบัติแสวงหาความรู้ รวมถึงการแนะนำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีมากในปัจจุบัน รวมทั้งผู้เรียนควรได้รับการบูรณาการด้านการประเมินผลควบคู่กับการเรียนการสอน โดยเน้นให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น และเล็งเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการ ทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียง และมีความสุข เพื่อเป็นการอนุรักษ์และดำรงอยู่ของอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าการจัดการ

เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งเป็นแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหลายท่า อำเภอถ้ำ จังหวัดลำพูน โดยใช้เกณฑ์ 80/80 (E_1/E_2)
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มหลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหลายท่า อำเภอถ้ำ จังหวัดลำพูน โดยเทียบเกณฑ์ที่กำหนด
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหลายท่า อำเภอถ้ำ จังหวัดลำพูน โดยเทียบเกณฑ์ที่กำหนด
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหลายท่า อำเภอถ้ำ จังหวัดลำพูน

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
2. ได้แนวทางสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและในระดับชั้นอื่นที่สนใจศึกษาและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
3. ได้ทราบพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มในระดับชั้นอื่นต่อไป
4. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าในการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิจัยแต่ละครั้ง

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำนวน 15 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ตัวแปรตาม

1. พฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม หลังจากเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
3. ความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านเหล่าท่า ที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ใหม่จากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ โดยมีหลักการเรียนรู้ 4 องค์ประกอบ คือ ประสบการณ์ (experience) การสะท้อน/อภิปราย (reflection/discussion) การทดลอง/ประยุกต์แนวคิด (experimentation/application) และความคิดรวบยอด (concept) ผ่านการให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ในการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งจัดอยู่กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีที่สนองความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียน และสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้นำเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ 9 แผน

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โดยใช้ระยะเวลาสอนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงจำนวน 10 สัปดาห์ รวมเวลาสอนทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

ขอบเขตด้านสถานที่

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ณ โรงเรียนบ้านเหล่าท่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลำพูน เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หน่วยการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน โดยนำเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบดังนี้ ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญจุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ภาระงาน/ ชิ้นงานกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ บันทึกผลหลังการสอน
2. กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ครู กระตุ้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ โดยนักเรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้เอง เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของนักเรียน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องโดยใช้หลักการเรียนรู้ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ ประสบการณ์ (experience) การสะท้อนหรืออภิปราย (reflection/discussion) การทดลอง หรือประยุกต์แนวคิด (experimentation/application) ความคิดรวบยอด (concept) ผ่านการให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม
3. พฤติกรรมการทำงาน หมายถึง ความสามารถในการทำงานด้วยตนเองและการทำงานกลุ่ม ในขณะที่นักเรียนเรียน เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน จนสำเร็จโดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
4. ประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน โดยใช้เกณฑ์ 80/80 (E1/E2)
 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E₁) คือ ผลลัพธ์ที่นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบระหว่างเรียน และแบบฝึกหัดย่อย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ
 ตัวเลข 80 ตัวหลัง (E₂) คือ ผลลัพธ์ที่นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการตอบคำถามโดยพิจารณาจากคะแนนหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยท่า อำเภอดี้ จังหวัดลำพูน โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

6. ความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครอง หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยท่า อำเภอดี้ จังหวัดลำพูน

